

УДК 636.4: 612.176:591.11

С. Грабовський¹, О. Грабовська²¹Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького, Україна²Інститут біології тварин НААН, Україна**ГОРМОНАЛЬНИЙ ПРОФІЛЬ ТА НЕСПЕЦИФІЧНА РЕЗИСТЕНТНІСТЬ КНУРІВ ЗА УМОВ ПЕРЕДЗАБІЙНОГО СТРЕСУ**S. Grabovsky¹, O. Grabovska²**HORMONAL PROFILE AND NONSPECIFIC RESISTANCE IN BOAR UNDERPRE-SLAUGHTER STRESS**

Серед домашніх тварин найбільш стресочутливими є свині. Надійним, ефективним і екологічно безпечним методом профілактики стресу у свиней є вдосконалення методів використання антистресорів та імуномодуляторів природного походження, які б формували в організмі механізми адаптації до дії несприятливих чинників довкілля. Мета роботи — визначення гормонального профілю та неспецифічної резистентності кнурів у передзабійний період та його корекція біологічно активними речовинами. Для дослідження було сформовано три групи кнурів 6-місячного віку (по п'ять тварин у кожній) породи Петрен-Дюрок, яких утримували у клітках на сухому кормі. Як біологічно активні речовини у передзабійний період (за п'ять діб до забою) використовували екстракт селезінки, одержаний із застосуванням ультразвуку. Екстракти наносили на сухий корм аерозольним методом.

У плазмі крові щурів визначали концентрацію кортизолу, адренкортикотропний гормон (АКТГ) та інсулін. Аналіз результатів досліджень проводили за допомогою пакету програм Statistica 6.0. Вірогідність різниць оцінювали за t-критерієм Ст'юдента. Результати вважали вірогідними за $P \leq 0,05$.

Вірогідної різниці концентрації кортизолу, АКТГ та інсуліну до транспортування на м'ясокомбінат у плазмі крові кнурів дослідних та контрольної груп не спостерігали. Рівень досліджуваних гормонів у плазмі крові кнурів значно зріс після перевезення на м'ясокомбінат — перед самим забоєм порівняно з показниками до транспортування. Рівень кортизолу має чітко виражені добові коливання і найвищий його рівень спостерігається ранком. Тварини після транспортування та перед забоєм мали стрес: рівень кортизолу зріс на 30 % перед забоєм, як у тварин дослідних, так і контрольної груп. Рівень АКТГ після транспортування (перед забоєм) і дослідної на 10 % нижчий від кнурів контрольної груп. За нашими дослідженнями у крові кнурів, які додатково в корм отримували екстракт селезінки (І дослідна група), вірогідно підвищилися усі досліджувані показники неспецифічної резистентності організму порівняно з тваринами контрольної групи після перевезення тварин і власне перед самим забоєм: фагоцитарна активність підвищилась у кнурів І дослідної групи на 12 % ($P \leq 0,05$), фагоцитарний індекс — на 13 % ($P \leq 0,01$) та фагоцитарне число — на 14 % ($P \leq 0,05$). Слід відмітити, що до перевезення такої тенденції не спостерігали. Тварини, які отримували замість екстракту селезінки лише 70 ° розчин етанолу в аналогічному об'ємі, мали вищу фагоцитарну активність крові до перевезення порівняно з кнурами контрольної групи.

Отже, вміст кортизолу та рівень АКТГ не відрізнялися у кнурів дослідних і контрольної груп. На деякі показники неспецифічної резистентності організму кнурів мав вплив передзабійний стрес, який можна нівелювати екстрактом селезінки, що містить біологічно активні речовини. Інтенсивність досліджуваних показників визначається індивідуальними особливостями організму у відповідь на неспецифічний стресовий вплив, а використання імуномодуляторів та антистресорів (поліаміни з екстракту селезінки) підвищують імунітет тварин.